

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA NA LEKCJACH BIOLOGII

Nauczanie biologii w klasach 5, 7 i 8 opiera się na programie nauczania *Biologia. Program nauczania w klasach 5–8 szkoły podstawowej*, zaś w klasie 6 na programie nauczania dla cyklu *BIOLOGIA*. Oba programy nauczania zostały zaktualizowane zgodnie z obowiązującym stanem prawnym na dzień 1.09.2024. Nauczanie przeznaczone jest dla klas dla klas 5-8 szkoły podstawowej. Opiera się na podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej; Dz.U. z 2024 r., poz. 996).

KLASY: 5,7,8

Autorzy: Ilona Żeber - Dzikowska, Wojciech Grajkowski

Wydawnictwo – MAC

KLASA: 6

Autorzy: Ewa Jastrzębska, Ewa Pyłka - Gutowska

Wydawnictwo: WSiP

1. Cel oceny:

Przedmiotem kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia są:

1. wiadomości (zapamiętywanie, rozumienie);
2. umiejętności (zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych i problemowych);
3. postawy i przekonania (aktywność, zaangażowanie w proces uczenia się).

2. Obszary aktywności podlegające ocenie:

Na lekcjach przyrody oceniane są następujące obszary aktywności:

A. w zakresie wiedzy:

- poznania i stosowania podstawowego słownictwa biologicznego z uwzględnieniem słownictwa geograficznego, fizycznego i chemicznego;

- poznania różnych sposobów prowadzenia badań i obserwacji w okolicy szkoły i miejsca zamieszkania;
- poznania różnorodnych źródeł oraz wykorzystania ich do pogłębienia informacji biologicznych, z uwzględnieniem treści geograficznych, fizycznych i chemicznych, polonistycznych, artystycznych (muzycznych, plastycznych);
- poznania układów budujących organizm człowieka (kostnego, oddechowego, pokarmowego, krwionośnego, moczowego, rozrodczego, nerwowego);
- rozumienia podstawowych praw rządzących zjawiskami przyrody;
- poznania różnorodności i zmienności form grzybów, roślin i zwierząt występujących w rozmaitych środowiskach życia;
- rozpoznawania różnych poziomów organizacji żywej materii: komórkowego, tkankowego, organizmalnego, populacyjnego, biocenotycznego;
- budowy wybranych organizmów roślin i zwierząt;
- rozumienia podstawowych procesów i mechanizmów fizjologicznych;
- poznania regulacji nerwowo-hormonalnej;
- rozumienia zależności wewnątrzgatunkowych, relacji międzygatunkowych oraz wzajemnych oddziaływań między organizmami a środowiskiem;
- rozumienia mechanizmów adaptacji organizmów do zmieniających się warunków środowiska;
- rozumienia podstawowych praw dziedziczności i zmienności;
- uświadomienia młodemu człowiekowi potrzeby stosowania higieny w każdym okresie życia;
- poznania zachowań sprzyjających zdrowiu i podejmowaniu odpowiedzialnych decyzji;

B. w zakresie umiejętności:

- zaprojektowania planowej i systematycznej pracy w szkolnej pracowni biologicznej i w najbliższym terenie;
- analizowania współzależności między budową a funkcjami organizmu w określonym środowisku;
- prowadzenia hodowli i doświadczeń biologicznych oraz interpretacji wyników;
- formułowania hipotez, analizowania i interpretowania wyników obserwacji i doświadczeń;
- graficznego przedstawiania wyników obserwacji i doświadczeń;
- prowadzenia obserwacji i pomiarów w najbliższym środowisku przyrodniczym;
- samodzielności myślenia i kojarzenia faktów z różnych dziedzin biologii;
- rozpoznawania wybranych gatunków: grzybów, flory i fauny krajowej;

- przestrzegania zasad ochrony środowiska i racjonalnego korzystania z dóbr przyrody;
- interpretowania pojęć: gatunek, populacja, biocenoza, biotop, ekosystem;
- zjawisk ekologicznych za pomocą odpowiednio dobranych przykładów;
- planowania i przeprowadzenia prostych obserwacji oraz eksperymentów ekologicznych i fizjologicznych;
- interpretowania zależności między środowiskiem życia organizmu a jego budową i funkcjonowaniem;
- oceniania zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym w wyniku oddziaływania człowieka i ich wpływu na jakość życia i umiejętności wykorzystania środków zaradczych;
- dostrzegania problemów związanych z działalnością człowieka w aspekcie lokalnym i globalnym;
- klasyfikowania znanych organizmów według ich środowisk życia, sposobu zdobywania pokarmu, współżycia z innymi organizmami w biocenozie oraz przynależności do określonego poziomu troficznego;
- wyjaśniania założeń i elementów składowych dotyczących podstawowych zagadnień z genetyki;
- dostrzegania i wskazywania przykładów zmienności organizmów pod wpływem czynników środowiskowych;
- wykazania związku między budową a funkcją u organizmów o różnym stopniu rozwoju;
- wykonywania obserwacji i doświadczeń zgodnie z instrukcją (słowną, tekstową i graficzną);
- właściwego dokumentowania i prezentowania wyników obserwacji i doświadczeń;
- analizowania, opisywania, porównywania, klasyfikowania, korzystania z różnych źródeł informacji (np. własnych obserwacji, badań, doświadczeń, tekstów, map, tabel, fotografii, filmów, technologii informacyjno-komunikacyjnych);
- wykorzystywania zdobytych wiadomości i umiejętności w praktyce;

C. w zakresie stosowania wiedzy w praktyce:

- wykorzystanie zdobytej wiedzy dotyczącej budowy, funkcjonowania i higieny własnego organizmu w codziennym życiu;
- dbałość o własne zdrowie, w tym zapobieganie chorobom;
- analizowanie zakłóceń stanu zdrowia, przewidywanie skutków własnych decyzji w tym zakresie;

- wskazywanie przystosowań organizmów do środowiska życia i zdobywania pokarmu;
- dostrzeganie zależności występujących między składnikami środowiska a działalnością człowieka;

D. w zakresie kształtowania zainteresowań, postaw i przekonań:

- dokładne i skrupulatne przeprowadzanie doświadczeń;
- posługiwanie się instrukcją przy wykonywaniu pomiarów i doświadczeń;
- sporządzanie notatek i opracowywanie wyników;
- dostrzeganie wielostronnej wartości przyrody w integralnym rozwoju człowieka;
- właściwe reagowanie na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu;
- doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie;
- rozwijanie wrażliwości na wszelkie przejawy życia;
- doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia funkcji lidera w zespole;
- przyjmowanie postaw współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego;
- właściwe zachowania w środowisku przyrodniczym;
- przyjmowanie współodpowiedzialności za stan najbliższej okolicy;
- działania na rzecz środowiska lokalnego;
- poznawanie piękna natury oraz zwracanie uwagi na ład i estetykę zagospodarowania najbliższej okolicy;
- wartościowanie działań człowieka związanych z jego wpływem na środowisko oraz uzasadnianie potrzeby zachowania bioróżnorodności i zrównoważonego rozwoju cywilizacyjnego;
- świadome działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony przyrody.

3. Formy aktywności ucznia podlegające ocenie i skala ocen:

Ocenianie bieżące, śródroczne i roczne opiera się na następującej skali:

- stopień celujący – 6: otrzymuje uczeń, który realizuje w pełni podstawę programową lub posiada wiedzę wykraczającą poza program nauczania, samodzielnie ją poszerza lub poszukuje dodatkowych rozwiązań lub działa niekonwencjonalnie. Laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu co najmniej wojewódzkim otrzymują celującą roczną lub śródroczną ocenę klasyfikacyjną;
- stopień bardzo dobry: otrzymuje uczeń, który opanował materiał programowy, posiadaną wiedzę potrafi wykorzystać w samodzielnym działaniu, analizowaniu, wnioskowaniu, zdobywaniu informacji. Obiektywnie ocenia efekty swojej pracy.

Potrafi przeanalizować przyjęty plan działania, otrzymane wyniki zweryfikować i znaleźć dodatkowe informacje;

- stopień dobry: otrzymuje uczeń, który posiada niepełną wiedzę określoną programem nauczania. Potrafi ją wykorzystać, a użyte metody i wyniki ustawić w uporządkowanej logicznej kolejności. Posługuje się terminologią właściwą dla danego przedmiotu;
- stopień dostateczny: otrzymuje uczeń, który posiada podstawową wiedzę i potrafi ją zastosować w wykonywaniu prostych zadań teoretycznych i praktycznych;
- stopień dopuszczający : otrzymuje uczeń, który ma braki w podstawowej wiedzy, ale podejmuje próby samodzielnego działania (z różnym skutkiem). Potrafi zrozumieć zadanie wyrażone w prosty i jednoznaczny sposób ustnie lub pisemnie;
- stopień niedostateczny : otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowej wiedzy, a jej brak uniemożliwia mu kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej.

Ocenianie powinno być systematyczne i bieżące. Oceny zapisywane są w e – dzienniku, a oceny roczne w e-dzienniku i w arkuszu ocen, sporządzone komputerowo i podpisane przez wychowawcę klasy.

Ustala się następujące formy sprawdzania i oceniania wiedzy i umiejętności uczniów:

Formy aktywności	Częstotliwość w semestrze	Zapis w dzienniku
Sprawdziany pisemne	2 – 4	S
Kartkówki z ostatnich lekcji	2 – 6	K
Wypowiedzi ustne	1 – 2	O
Praca w grupach	wg potrzeb	Z
Indywidualna praca na lekcji	cały semestr	Z

Kryteria oceny poszczególnych form aktywności

Sprawdziany pisemne - pisemna forma kontroli wiadomości i umiejętności przeprowadzana po zakończeniu każdego działu, trwająca całą godzinę lekcyjną. Sprawdziany są zapowiadane i wpisane do dziennika z tygodniowym wyprzedzeniem. Ocenione sprawdziany pisemne muszą być oddane uczniom w ciągu dwóch tygodni od ich napisania. Uczniowie otrzymują je do wglądu i oddają nauczycielowi. Sprawdzone i ocenione prace pisemne oraz inna dokumentacja dotycząca oceniania ucznia jest udostępniana uczniowi lub jego rodzicom na ich prośbę w obecności nauczyciela. Nauczyciel przechowuje sprawdziany do końca semestru, w którym były pisane. Poprawa sprawdzianów jest dobrowolna. Uczeń poprawia sprawdzian tylko raz, w ciągu dwóch tygodni od jego oddania. Punktacja za poprawiany sprawdzian jest taka sama jak za sprawdzian pierwotny.

Najwyższą oceną z poprawy może być ocena bardzo dobra. Ocenę poprawioną nadpisuje się na uzyskaną wcześniej. Uczeń, który podczas sprawdzianu lub kartkówki nie rozwiązywał zadań samodzielnie otrzymuje ocenę niedostateczną. W przypadku nieobecności ucznia w szkole przez co najmniej tydzień, uczeń zobowiązany jest do napisania sprawdzianu w terminie dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły. Jeżeli nieobecność była jednodniowa, uczeń zobowiązany jest napisać sprawdzian na najbliższej lekcji.

Punktacja sprawdzianów:

% UZYSKANYCH PUNKTÓW i STOPIEŃ

100% Celujący	97% – 99% Bardzo dobry +
93% – 96% Bardzo dobry	90% – 92% Bardzo dobry -
85% – 89% Dobry +	80% – 84% Dobry
75% – 79% Dobry-	67% – 74% Dostateczny+
58% – 66% Dostateczny	50% – 57% Dostateczny-
44% – 49% Dopuszczający+	36% – 43% Dopuszczający
30% – 35% Dopuszczający-	0% – 29% Niedostateczny

Kartkówki - są krótkimi, kilkuminutowymi (5-10 minut) pracami sprawdzającymi wiadomości z 1 –3 ostatnich lekcji. Nie są one zapowiadane i nie podlegają poprawie. W przypadku nieobecności ucznia są obowiązkowe do zaliczenia. W przypadku gdy uczeń zgłosił nieprzygotowanie , jest zobowiązany do zaliczenia kartkówki w następnym terminie (do dwóch tygodni od dnia oddania kartkówek). Zasady oceniania kartkówek są takie same jak w przypadku sprawdzianów pisemnych.

Wypowiedzi ustne uczniów oceniane są wg kryteriów:

- znajomość faktów i prawidłowości przyrodniczych
- stosowanie języka przyrodniczego
- umiejętność czytania map, wykresów, tabel oraz ich interpretacja
- wyjaśnianie zjawisk fizycznych i astronomicznych
- dostrzeganie zależności między czynnikami środowiska przyrodniczego, a człowiekiem
- organizacja wypowiedzi

Praca w grupach oceniana jest według kryteriów:

- akceptowanie przydzielonych ról i prac przyjmowanie odpowiedzialności za pracę;
- udział w dyskusji;
- wnoszenie wkładu w pracę grupy
- prezentowanie wyników pracy

Zaangażowanie na lekcji:

Oceniamy jest udział w dyskusji, wyrażanie własnej opinii, rozwiązywanie ćwiczeń i zadań powierzonych przez nauczyciela i wywiązywanie się z poleceń ustalonych podczas lekcji, umiejętność pracy w grupach, wykazywanie chęci do wykonywania poleceń nauczyciela, wykonywanie prac dla chętnych, udział w zajęciach pozalekcyjnych, pozaszkolnych. Aktywność na zajęciach oceniamy wstawiając jednorazowo oceny lub zapisując w dzienniku plusy.

W zależności od ilości zdobytych w danym semestrze plusów wstawiamy następujące oceny:

10 plusów → celujący

od 5 do 9 plusów → bardzo dobry

4 plusy → dobry

Przygotowanie do lekcji

Przygotowanie do lekcji obejmuje posiadanie koniecznych pomocy. Zgłoszenie nieprzygotowania zwalnia ucznia z posiadania koniecznych pomocy, niezapowiedzianej kartkówki i odpowiedzi ustnej. Uczeń ma prawo zgłosić brak przygotowania do lekcji przyrody dwa razy w semestrze bez żadnych konsekwencji. Nauczyciel zaznacza w dzienniku symbolem „np” każde nieprzygotowanie do lekcji, zgłoszone bezpośrednio po sprawdzeniu obecności;

W szkole funkcjonuje tzw. „szczęśliwy numer” – losowany codziennie przez dziennik elektroniczny przed rozpoczęciem lekcji. Uczeń, którego „szczęśliwy numer” (numer, pod którym uczeń jest zapisany w dzienniku) został wylosowany w danym dniu ma prawo do dodatkowego nieprzygotowania.

Wystawianie ocen cząstkowych i semestralnych

Oceny cząstkowe, posiadające ujednoliczoną wagę równą 1, wystawiane są systematycznie przez cały semestr. Ocena śródroczna i roczna jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych uzyskanych przez ucznia w danym semestrze. W przypadku uczniów, którym dostosowuje się wymagania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, wagi mogą zostać pominięte.

Oceny śródroczne i roczne są wystawiane w zależności od uzyskanej średniej ważonej według poniższej skali:

Średnia ważona	Ocena
0 – 1,59	niedostateczny
1,60 – 2,59	dopuszczający
2,60 – 3,59	dostateczny
3,60 – 4,59	dobry
4,60 – 5,26	bardzo dobry
5,30 – 6	celujący

Ponadto uczeń może uzyskać ocenę celującą roczną lub śródroczną, również wtedy jeżeli jest laureatem lub finalistą pozaszkolnego konkursu ekologicznego lub innych konkursów przyrodniczych o zasięgu co najmniej wojewódzkim.

Warunki nadrobienia braków spowodowanych przyczynami losowymi

Nie ocenia się negatywnie uczniów, którzy z przyczyn usprawiedliwionych byli nieobecni w szkole przez co najmniej tydzień. Ocenę pozytywną wpisuje się za zgodą ucznia. Uczeń nieobecny powinien uzupełnić braki w ciągu najbliższego tygodnia od powrotu do szkoły. W przypadku nieobecności dłuższych niż miesiąc uczeń może uzupełnić braki stopniowo, ustalając terminy zaliczeń z nauczycielem.

Powiadamianie rodziców o wynikach

Rodzice mają prawo do wglądu w prace pisemne swoich dzieci podczas konsultacji i zebrań z rodzicami lub podczas wcześniej ustalonych indywidualnych spotkań. Informacje na temat ocen cząstkowych i semestralnych są przekazywane rodzicom na zasadach określonych w Statucie Szkoły.

mgr Sylwia Bugajska